

KÖZZELELT

TÁRSADALOM, KÖZGAZDASÁG, VÁROSPOLITIKA, MŰVÉSZETEK

Szerkeszti: LUKÁTS ELEMÉR

A TARTALOMBÓL:

Könnyű pénzkereseti alkalmak...

Ki a hajduszoboszlói fürdőszerződés titokzatos közvetítője

Nyílt levél a polgármesterhez a megalázott szellemi szükségmunkások ügyében; mit kapnak a hadviseltek a délgyümölcs koncessziójából? ; közjegyző-ajánlás a VIII- kerületben új adatok László Ferenc szagtalanítási előlegről; a számvevőség hibái és más városházi szenzációk;

Lássuk tisztán a Viktoria- biztosítónai — Itt az IOKSZ, de hol az IOKSZ !? — Wolfnerék és a kisiparosság — „Aldás“-os pótkávé-invázió.

Súlyos szénszállítási és ruhatári panamák folytak a Zene-művészeti Főiskolán.

SZINHÁZ — FILM — RÁDIÓ:

Kell e a magyar színészetnek Ehrenthal — Buschék fütyülnek hadirokkantjainkra — Rákosiék a két színházzal — Igaztollu a Nemzetiről

Megjelenik havonta kétszer

friss tejszinnel
gyártott

Liz

arcápoló szappan
szabadalom

Liz arc- és bőrápoló krém
a legjobb kozmetikum.

Kapható minden jobb üzletben — Gyártja:

„HAJNAL“ IPARI R.-T.
Budapest, IX., Gubacsi ut 3

Telefon: József 339-35, 340-48

Pannonia

Báránbőr-
kereskedelmi
rt.

ÚJPEST, Váci út
44-46

gyártmányai elsőrangúak.

— Ezeket kérje mindenütt —

Kun Sándor

festék,
kence,
lak

Budapest,
IV., Ferencz József rakpart 18.
Telefon: 845-11, 867-73.

SZEKSZÁRDI BORPINCÉ

JÓZSEF UCCA 19. TELEFON: 320-63.

EREDETI SZEKSZÁRDI BIKAVÉR
SZEKSZÁRDI ÜRMÖS
ÉS MÁS SZEKSZÁRDI FAJBOROK

SZEKSZÁRDI BORVIDÉKI BORTERMELŐK ALLAM
ELLENŐRZÉS ALATT ÁLLÓ PINCESZÖVETKEZE-
TÉNEK TERMELŐI KIMÉRÉSE POHARAZÁSSAL

5 litert házhoz szállítunk.
Fekete Sándor igazgatása alatt.

HYPEROL

szájvíztabletta
ideális száj és torok
fertőtlenítő

S I D O L

fémfiszító

Gyártja:
Götzl Lipót

„S I D O L“ Vegyitermékek Gyára Rt. Budapest, VII,
Cserei ucca 14 — Telefon: Automata 966-86 és 968-27

MAGYAR KÖZVÉLEMÉNY

Keresztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Károly körút 5. V. em. 5.
Telefon: 34-9-23.

Postatakarékpénztári
csekk száma 34.255

Könnyű pénzkereseti alkalmak

ma nincsenek. Nehéz is alig akad. Legfeljebb arról lehet szó, hogy valaki állást és ezzel fizetést kap. Ne tévesszük össze! Más jelent a pénzkereset és más a fizetés. Legalábbis a budapesti idoma más ért az egyik és más a másik kifejezés alatt. Az egyik, amikor valaki pénzt keres, annyit jelent, hogy pluszban van, avagy lehet az igényeivel szemben, amikor az a fizetésről beszélünk, ez a plusz kámforrá válik. Persze nem általánosságban. Vannak, igen gyengén, kivételek. De a nagyja! Bizony jelentékeny az úr a fizetések és az igények keretei között.

Hogyan lehetne ezt a rést betömni? Ez a kérdés szinte egyenlő a válság megoldásával. Mert ez a rés nemcsak a fizetések birtokosainál tátong, hanem ott van egész gazdasági életünk arculatján. Magyarul a fogyasztó vásárlóképességének csökkenése a neve.

Honnan jöhet a megoldás ?

A vidék nagy tömege vásárlóképességének feljavításából. Hogy a kisgazda bugyelárisában több legyen, mint eddig volt, hogy megint eljusson oda, hogy ha már nem is zongorát, de legalább fokozott mértékben vásárolhasson mezőgazdasági szerszámot, cipőt, ruhát, hogy olvasson, biztosítsa a házat, stb.

Egy cseppnyi mozgás ezen a téren és már is lélegzethez jutunk. Elég erre a szentistvánheti példa. A falu feljött a nagyvárosba és egy kicsit bevásárolgatott a ládafiából előkerült bankocskákon. Csak keveset, mértékkel, de az egész ország fellélegzett bele.

A falu igényei nőttek. Nem lettek kisebbek. Csupán kielégítetlenek maradtak ezek a felszaporodott igények.

Mekkora lendületet jelentene iparunk és kereskedelmünk részére, ha a vidék fokozatosan pénzmaghoz jutna ! ?

Ezt a lendületet kellene elővarázsolni valami okos gazdasági tranzakció útján. Akkor a fizetések is keresetté válnának. Megnőnének.

Szerencse, hogy a magyar élet vezérei azt az utat tapodják, amely ehez a célhoz, végfejeményében a szent magyar megújódáshoz vezet

Lukáts Elemér.

!! Halló Városháza !!

Nyílt levél Szendy Károly polgármesterhez a megalázott szellemi szükségmunkások ügyében

Méltóságos Polgármester Ur!

Amikor Méltóságod elfoglalta hivatalát, a fővárosnál alkalmazott szellemi szükségmunkások bizalommal teljes várakozással tekintettek Méltóságod működése elé.

Ez a várakozás arra irányult, hogy Méltóságod végre-valahára rendezni fogja közel ezer szellemi szükségmunkás helyzetét a fővárossal szemben és viszont, mert azt, úgyebár, mondanunk sem kell, hogy az idáig való helyzet nemcsak hogy *lealázó* a szellemi szükségmunkásokra nézve, de nem is *tartható fönn tovább*.

Nem pedig azért, mert a főváros fölfogásával szemben a szellemi szükségmunkások igenis dolgoznak és felelősségteljes munkát fejtenek ki a kerületi előjáróságok népjóléti ügyosztályain. Ennek a munkának értékét semmiképpen sem csökkentheti az a — szomorú tény, hogy az érte járó „díjazást“, mint *segélyt* kapják a szellemi szükségmunkások.

Már most legyen szabad hivatkozni arra a mindenki által köztudomású tényre, hogy a nyugati országok városaiban, ahol komoly és a szó igazi értelmében vett szociálpolitika van, sehohsem lehet megtalálni ezt a rendezert, amely

a nehéz és felelősségteljes munkát végző népjóléti megbizottakat is a nyilvántartott segélyezettek közé sorolja és éveken keresztül való foglalkoztatásukat segéllyel fizeti meg.

A megoldásnak ez a módja ellenkezik az igazi szociálpolitika komolyságával és arra enged következtetni — minden vélemény ezt igazolta idáig —, hogy vagy a szociálpolitikai elgondolás körül van baj, vagy pedig

a szellemi szükségmunkások munkáját nem veszik komolyan.

Szögezzük le, hogy akár az egyik, akár a másik ténnyel állunk szemben, mind a kettő, külön-külön, és együttesen is — *elszomorító*.

Még elszomorítóbb azonban az úgynevezett „szabadságolások“ rendszere. Aligha tétélezhető föl ugyan is Méltóságodról, hogy tudomása lenne az alábbiakról:

A szellemi szükségmunkásokat azon a címen, hogy a fővárosnak nincs meg a fedezete az állandó foglalkoztatásukra, 3—3 hónapig tartó fizetésnélküli „szabadságra“ küldik, illetve küldték. Akkor meg mi értelme volt annak, hogy az így megtakarított összegben újabb 300 szellemi szükségmunkást hívtak be 3 hónapi időtartamra olyan időben, amikor a szellemi szükségmunkások amúgy is teljes létszámmal dolgoztak a téli hónapokban.

Éppen ezért itt volna a legfőbb ideje, hogy Méltóságod vegye kezébe ezt az ügyet és minden más szempont félretevéseivel, mutassa meg nemcsak ennek a város lakosságának, hanem a legelső sorban érdekelt közel ezer szellemi munkásnak, hogy *már a közeljövőben módot és alkalmat fog találni megalázó helyzetük rendezésére*.

Abban a reményben, hogy ez a nyílt levél minden bizonnal maga mögé sorakoztatja az autonómia minden egyes tagját és ezzel munkája megkönnyebbül, vagyok a „segélyüket“ is féltő és ezért szólni nem merő közel ezer szellemi szükségmunkás nevében

(aláírás).

Közjegyző-ajánlás folyik a VIII. kerületi előjáróságon,

ami szinte hihetetlenül hangzik, de az előttünk elfekvő adatok igazolják. Előjáróban kérdezzük a polgármester úrtól, hogy szigorú rendelkezései ellenére miként lehetséges ez és miként lehetséges különösen ezen az előjáróságon, amelynek működése ellen a multban volt már néhány kifogás?

Íme a tény.

Hagyatéki ügyben jelentek meg az előjáróság egyik tisztviselője előtt az örökösök, amikor meglepetésükre a tisztviselő azt a kérdést tette föl, hogy van-e a familiának közjegyzője. Arra a válaszra, hogy igenis van, kijelentette, hogy az nem helyes, hanem forduljanak T. közjegyzőhöz, mert az dolgozik az előjáróságon lévő hagyatéki ügyekben. Aki az ilyen dolgok lélektanát ismeri, nem fog csodálkozni, amikor azt mondjuk, hogy a család el is ment és megbízást is adott a tisztviselő által kívánt közjegyzőnek. A közjegyző rendkívüli gondossággal végezte tennivalóit, csupán az volt a hiba, hogy a család ügyvédje túlmagasnak ítélte a közjegyző által megszabott díjakat és emiatt panasszal élt.

Ennyi az egész, de nagyon megérdemli, hogy a fellettes hatóságok utána nézzenek.

László Ferenc szagtalanítási trükkje

azaz az erre a célra felvenni próbált 72.000 P erősen foglalkoztatja a városházi köröket. Látszólag csend van ugyan Lászlóék körül, de mindenki a belügyminiszter állásfoglalását várja. Hiszen nem volt példa még arra, hogy egy vállalkozó és még hozzá ilyen körülmények között tizenhét évre előre pénzt kapjon a várostól. László Ferenc nem tartozik a Főváros ama bérlői közé, akik a közösségnek, illetve a város pénztárának hasznát hajtottak volna. Nem akarunk egyelőre a multba viszonyulni. Bizonyos azonban, hogy az annakidején kelt szerződések gondolkodásra késztetők, mert azokban csak előny jut a vállalkozónak és csak hátrány a városnak. Budapest Székesfőváros közönsége dupla súllyal érzi az illemhely-visszásságot. Egyrészt, mint mondtuk a csekély haszon miatt, amelyet a város, mint olyan „élvez“, másrészt az illemhely lehetetlen magas árai miatt. Tessék csak utánanézni.

Minden olcsóbb lett az utóbbi évek során, az illemhely árai azonban makacsul tartották pozíciójukat. Méltóztatik látni a visszásságot? Budapest Székesfőváros közönsége nem kap a bérletért semmit, de búsás árakat fizet a kezeit dörzsölő bérlőnek.

Kell, hogy az illetékes fórumokat ez a szempont is vegesse, amikor a László-ügyet alapos megvizsgálás alá veszik.

Mert ez így nem maradhat. Így túlságosan, éme-lyítően illdomtalan.

**

A műszaki számvevőség érhetetlen helyzetéről nemrég írt, alapos érvekkel alátámasztott cikkünk nagy feltűnést keltett. Napirendre került — mint elsőrendű helyről informáltak bennünket — a kérdés: miért nincs műszaki számvevőség.

E pillanatban nem szándékunk a témára visszanyúlni (majd elkövetkezik az is) csupán egy újabb és nagyon furcsa esetet akarunk szóvá tenni. Egy Végh nevű ideiglenes hivatalnok áthelyezéséről értesültünk, aki eddig a számvevőség tizenegyedik ügyosztályába tartozik, okleveles mérnök és akit nemrég a műszaki számvevőséghez, helyesebben, miután ilyen nincs, az efajta munkákat végző számvevőségi csoportba helyeztek át. Az áthelyezés azonban csak papíron történt meg. A polgármester elrendelte. Végh mérnök azonban továbbra is eredeti helyén maradt. Nem engedték el. Magyarul: nem tettek eleget a polgármester rendelkezésének.

Okszerűen következtetünk: ha a dolgokat elemezzük, azt kell látnunk, hogy valami (ilyen vonatkozásban) nem stimmel a számvevőségek körül.

Ha pedig éppen a számvevőségekről folyik a szó, engedjék meg nekünk annak a kérdésnek felvetése, hogy minő részt kapnak (nevezzük esetleg jutalomnak) az elmaradt kórházi ápolási díjak behajtásából a számvevőség ezzel megbízott faktorai?

Tény, hogy ezeket a díjakat különös eréllyel kezelik és azok, akik ilyesmivel elmaradtak, állandó zaklatásnak teszik ki magukat. Szó sincs róla, a Fővárosnak járnak ezek a díjak. Ámde tekintetbe illenék venni, hogy szinte kivétel nélkül nagyon szegény emberek a hátralékosok.

Azt véljük, hogy a köznek teszünk szolgálatot, ha ezt a problémát az összeülő közgyűlés szíves figyelmébe ajánljuk.

És ha eggyel tovább megyünk a számvevőségi fronton, elérkezünk olyasmíhez is még, ami joggal vonja magára az élesebb kritikát is.

Értesüléseink szerint ugyanis fontos számvevőségi munkálatokat végeztetnek olyan hivatalnokokkal, akiknek erre, megfelelő képzés hiányában, nem volna jogosultságuk. Két ilyen esetről tudunk. Az egyik Sávoly Gyula (egyébként kitűnő tisztviselő), aki a X. számvevőség felelősségteljes munkáit intézi, a másik Kelemen Géza (hasonlóképpen kiváló tisztviselő), aki szintén fontos számvevőségi pozícióban van.

Hogyan lehetséges ez!? Szabad ezt?

A számvevőség érdemes vezére bizonyára meg fogja tudni okolni, miért kell számvevőségi képzés nélküli hivatalnokokat fontos számvevőségi munkával foglalkoztatni.

De kellő megokolás nélkül az ilyesmi el nem fogadható!

**

Rosta János tanácsnok és a déligyümölcs-aukciók között igen felelősségteljes az összeköttetés. Rosta tanácsnok ugyanis a déligyümölcsaukció jogát kivette annak a vállalkozásnak kezéből, amely évek óta min-

denki megelégedésére szolgálta a déligyümölcsbehozatal és elosztás munkáját. Odaadta az aukciók jogát egy szépcímű társaságnak, amely a hadirokkantak cégére alatt kérte ezt az üzletet. Megállapítjuk, hogy az odaítélésnél hiányzott a kellő gondosság. Megelégedtek egyrészt a szép címmel, másrészt azzal a papíron jól festő adattal, amely többet helyezett kilátásba, mint a korábbi vállalkozó. Nem néztek utána, hogy a hadirokkantaknak ténylegesen mennyi közük van a dologhoz, mert ha utána néztek volna, akkor ma nem kellene azt mondanunk, hogy most nézzék meg, mennyit profitálnak a hadirokkantak az üzletből. Egyáltalában lényegében mi közük a hadfiaknak a bolthoz!? Mert ha tényleg közük lenne és ha tényleg kapnának valamit belőle, akkor mi lennénk a megelégedettek között az elsők.

Ennek a déligyümölcsaukciónak ügyét nem szabad, nem lehet lezártak tekinteni. Ismételten felhívjuk a törvényhatóságot, nézzen utána, rendjén folyak-e a dolgok a déligyümölcsaukciók körül.

**

A racionalizálás durva megcsufolása

folyik még ma is sok esetben a Városházán. Szemléltető módon akarjuk bemutatni.

Valaki pénzt kap a műszaki ügyosztályon. Már néhány hetes várakozás után kezében van az elnöki végzés. Tehát ezen a nehéz akadályon már keresztül jutott. Kezében a rendelet, amely szerint a polgármester utasítja az illetékes ügyosztályt, hogy fizessen. Valaki boldogan állít be az ügyosztályba. Egy délelőtti ácsorgás után megtudja, hogy ezt a munkát az ügyosztály külön hivatala intézi. Elmegy a külön hivatalhoz. Nagyon szimpatikus mérnök a vezetője, csupán az a hiba, hogy a mérnök úr még legalább egy újabb hetet helyez kilátásba, ameddig a pénzt Valaki tényleg kézhez kaphatja. Miért!? Mert kérem ennek most el muszáj mennie saját külön számvevőségünkhöz, ahol a nyugtát kiállítják, aztán fel kell mennie a műszaki számvevőséghez, ahol iktatják, le kell mennie a hitelnyilvántartóhoz, ahol előjegyzik, fel kell jönnie a segédhivatalunkhoz, ahol kivezetik, két aláírás is kell reá két helyről, majd újra felvándorol a műszaki számvevőséghez, ott nem tartózkodik sokáig, legfeljebb két napig, mert onnan visszamegy a segédhivatalunkba, itt egy napig pihen — mert ugyebár fáradt nagyon szegény — friss erőben megy le majd ismét a hitelnyilvántartóba, ahol megint rávezetik az összes rávezetendőket és ha jól megy vasárnap Nagyságod átveheti a hitelnyilvántartóban az aktáját, amelyre a központi pénztár biztosan kifizeti az önnek járó összeget.

Segítség! Segítség!

Milyen szép madár is volt az a racionalizálás, amely magyarul észszerűsítést jelent!? És hová, merre szállt az észszerűség zsenge madárkája!?

**

Rendet a Nagyvásártelepen

címmel hozott széles érdeklődésre számottartó cikket a „A Rosta”. Gazdaember írta. Neve is: Vidéky. Minden sorát aláírjuk. Ki kéne plakátirozni a közéletmezési ügyosztály szobái számára. Mi csak a legközérdekűbb részeit ismertetjük:

rendezetlen, megközelíthetetlen, nincs megfelelő hűtőháza, rengeteg bürokratikus intézkedés gáncsolja.

Persze, hogy mindezen segíteni lehetne. Csak akarat kéne hozzá. Mi azonban ilyen irányban egyetlen

mozdulatot sem látunk. Alszik az ügyosztály. Télen téli, nyáron nyári álmot.

Mert tudni illenék, hogy a polgármesteri ügyosztályok nemcsak azért vannak, hogy adminisztráljanak és a maguk bürokratikus életét éljék, hanem elvárunk bizonyos kezdeményező mozgást is. Ha pedig ezt az ügyosztálytól, mint olyantól, meg nem kaphatjuk, akkor legalább a fejétől reméljük.

**

Az Üllői-úti városi ház rejtélyei

címén írt, mult számunkban megjelent közleményre egy érdekelte a következő néhány nagyon érdekes adatot közölt velünk:

„Juhász fogalmazónak 6 szobás lakása volt a házban. Ezt a lakást kb. 20.000 P költséggel alakították át a fogalmazó-gondnok úr részére. Valósággal basáskodott, a kertet — amint méltóztattak helyesen írni — elzárta, stb.

Mi ezzel le is zárjuk az üllőiúti ház dolgát.

Csak az birizsgálja agyunkat, hogy ugyan miféle potentát lehet ez a J. fogalmazó, hogy ilyen kegyekben részesítették, sőt részesítik és eltúrték, hogy cézárt játsszon az üllőiúti városi házban!?

Hárman vagy négyen?

— Taxiprobléma —

Érvényben van-e még a rendelet, amely előírja, hogy a kistaxi csupán 3 utast szállíthat — nem tudjuk. Annyi azonban bizonyos, hogy ez a korlátozás már sok zavart okozott. Nem minden esetben kellene szigorúabban venni a rendelkezést, az is kétségtelen és ezt a felfogásunkat akarjuk a következőkben alátámasztani.

Négy ember, két hölgy és két úr, két házaspár, indulnak útnak késő éjjel a budai vendéglőből. Alighogy kilépnek a kapun, szemerkélni kezd. A hölgyeken könnyű nyári ruha. Az uraknál nincs ernyő. A legközelebbi autóbuszig ronggyá ázhatnak. Tehát gyorsan egy taxit. Van is állomás, alig pár lépésre a vendéglőtől. Egy szem kocsit áll ott. Kiskocsi. Halló, soffőr, indulás. Pardonságos úr, csak három személyt vihetek! Hogyan! Szabály kérem, megbüntet a rendőr! Tyű, az áldóját, mi négyen vagyunk. Sajnos, nem véthetek a rendelet ellen, nagyon megbüntetnek. Amott a rendőr, máris figyel.

Ez a diskurzus folyik pár percig, a szemerkélésből eső dagad, a hölgyek könnyű ruhája veszélyben, mások is jönnek már és könnyen elszedhetik ezt az egyetlen taxit. Szóval határozni kell. Hárman mennek, a negyedik várja a jószerencsét.

Nagy tisztelői vagyunk a szabályoknak és törvényeknek, de úgy véljük, lehetnek esetek — lásd az itt elmondottat is, amikor kivételt kellene tenni.

A közönség érdekében.

Amiről a kistaxisoffőrök kellő kioktatást nyerhetnek.

Cikksorozat Hajduszoboszlóról

I. Ki a titokzatos közvetítő?

A Magyar Közélet annakidején elsőnek ismertette azt a szerződést, amelyet a város akart kötni egy vállalkozói csoporttal a fürdőjének bérbeadása ügyében. Mi már akkor megmondottuk, hogy a szerződéstervezet semmiképpen sem alkalmas a város rendkívül zilált pénzügyi helyzetének rendbehozatalára.

Kifogás tárgyává tettük, hogy a vállalkozói csoport 200.000 pengő államsegélyt is kért.

A szerződéssel szemben annak idején támasztott aggodalmainkat most

Nagy Ferenc,

városi képviselőtestületi és megyebizottsági tag, ipar-testületi- és kamarai tag teljes egészében igazolja, aki a Magyar Közélet munkatársának a következőket mondotta:

— A szerződést abban a formájában, ahogy azt elkészítették és a közgyűléssel elfogadtatták, nem lehet elfogadni. Meg is föllebbsztük a belügyminiszterhez.

Tudomásom szerint ezt a föllebbsztést, illetve felülvizsgálati kérelmet Gönczy Antal, bizottsági tagtársam adta be ez év február 25-én Fischer Ferenc akkori belügyminiszterhez, (ajánlott levélben, száma: 768.)

Nagyon érdekelné a város lakosságát, ki az a Schwarz úr, a „titokzatos“ közvetítő, aki megjelent a városban és valósággal „főzi“ az embe- reket, híreket hoz, persze csak a „legjobbkat“, hogy már napok, legföljebb néhány hét kérdése az egész és a belügyminisztertől megjön a jóváhagyás.

Mint tudjuk, a város lakosságának esze-ágában sincs elfogadni a szerződést, azért is élt ellene felülvizsgálati kérelemmel.

Csak helyeselni lehet a város polgárságának ezt a lépését és

a magunk részéről is kérjük a Belügyminiszter Urat, hogy döntésében legyen tekintettel Hajduszoboszló megyei város siralmas helyzetére.

Hogy ez a helyzet milyen, arról legközelebb adunk részletes beszámolót.

*) A Phönix Biztosító mérlege

nyilvánosságra került. Megszoktuk, hogy az intézet mérlege mindig eseménye legyen közgazdasági életünknek. Ezek a számok impozáns voltokkal újra emelik a vállalat presztizsét. Emelkedés az egész vonalon és feltétlen bizalom az intézmény iránt, ezek a mérleg generális vonásai.

*) A József uccai „Szekszárdi Borpince“

egyike volt a Szent István-hét legkitűnőbb objektumainak. Különösen sok külföldi kereste fel, akiknek sok gyönyörűséget okozott az olcsó és nagyszerű boron kívül a helyiség pompás magyar stílusa. Igazi vendégszeretet teszi otthonossá ezt a közkedvelt borozót, amely Fekete és Boros igazgatók szakavatott vezetésével vívta ki az első helyet.

Nyaraljon, wikendezzen Szigetszentmiklóson (Csepelsziget)

a SZABÓ-vendéglő pompás strandján.

Az állomástól 5 lépés. — Kitűnő koszt, olcsó árak. — Nagyszerű hajó- és HÉV-összeköttetés.

Súlyos szénszállítási és ruhatári panamák folytak a Zeneművészeti Főiskolán

— Honnan szerezte vagyonát a főportás? —

Alig van a nagyközönség előtt hazánknak olyan kevésbé ismert intézménye, mint a Zeneművészeti Főiskola. Belső életéről, szervezetéről csupán annyit tudnak, hogy ebben az intézetben nevelik azokat a muzsikuskokat, akik a művészi, vagy a tanári pályára készülnek. Mindenkinek illik még azt is tudnia, hogy a Zeneművészeti Főiskolának Liszt Ferenc volt az első igazgatója és már ez a tény is elég, hogy az iskola világ-hírnévére következtessünk, annál is inkább, miután a főiskoláról kikerült művészek mindig és mindenütt hírt és dicsőséget szereztek a magyar névnek. Mindezt pedig azért tartottuk parancsolóan szükségesnek előljáróban elmondani, mert le akarjuk szögezni, hogy teljesen tisztában vagyunk eme reprezentáns intézményünk művészi értékével és távol áll tőlünk az itt következőkben az intézet művészi hírnevének legkisebb csorbítása is. A művészet eme patinás hajléka volt és bizonyára marad is mindig az a kultúrtényezőnk, amelyre büszkén hivatkozunk, mint a magyarság szellemi fölényének és elhivatottságának egyik biztos értékmérőjére és bizonyítékára.

Ami mi kifogásolunk és most szóvá teszünk, az az intézmény adminisztratív, talán helyesebben technikai kezelésével függ össze. Szóvá akarjuk itt tenni, azokat a visszaéléseket, amelyek tudunkkal évek óta folytak a Zeneművészeti Főiskola fentnevezett jellegű kezelése körül és amelyektől a tanári kar természetesen olyan nagyon messze állott, mint ég a földtől. Furcsa, hogy ezek az anomáliák mindeztideig nem kerültek a nyilvánosság elé, amit annak tulajdonítunk, hogy elkövetői egyrészt körmönfont elővigyázatossággal üzték, másrészt, amikor az illetékes hatóságok megneszelték a dolgot, egyszerű menesztéssel vették elejét a közvélemény ítéletének, megakadályozták, hogy a botrány kipattanjon. Mi ezt a módszert még akkor sem tartjuk helyesnek, ha az intézet működési folyamatosságának megóvása érdekében történt volna így, hiszen a józan ész, de meg a tételes törvények is azt írják elő, hogy a bűnösök bűnhődjenek. Különösen ilyen esetben és éppen ilyen intézménynél kell a példaadás!

A kifogásoladó ügyek számai még az 1920-as időkre nyúlnak vissza, amikor Hajdu Ferenc nevű műszaki főfelügyelő ténykedései körül keletkezett bizonyos suttogás a Főiskola hivatalos köreiben. Állítólag a főgépész, akinek ehhez az állásához kellő képesítése sem volt, súlyos szabálytalanságokat követett el, és emiatt sürgősen el kellett hagynia állását. Beszéltek többek között arról, hogy ez a főgépész szoros barátságban volt a Főiskola számos vezetőjével és ennek a barátságának furcsa jelei voltak azok a vacsorák, amelyeket Hajdu Ferenc, aki mint mondtunk minden különösebb felső képesítés nélkül kapta meg magas címét és rangját, adott és amelyeken fehérkeztűs inasok hordták az ezerjófélét. Ezekről a nagyszabású dinomédánomokról sok szó esett akkoriban, de csak a suttogásig mentek el az emberek, akik félték Hajdu nagy összeköttetéseitől. Egyszerre azután 1921-ben Hajdunak szinte menekülés-szerűen kellett elhagynia a Főiskolát. Debrecenbe ment. Mellékesen megjegyezzük, hogy tudomásunk szerint, Hajdunak nemcsak semmi felelősségrevonásban

nem volt része, hanem később magas állást kapott a bányai gyárban, állítólag főmérnök, holott, mint mondják, erre a pozícióra nincs meg a kellő képzettsége.

Első kérdésünk tehát, mi történt Hajdu Ferenc, volt műszaki felügyelő körül?

Megbízható információk szerint évek hosszú során keresztül súlyos szabálytalanságok folytak a Zeneművészeti Főiskola ruhatárával kapcsolatban. Ezeknek a szabálytalanságoknak a fővezére a Zeneakadémia főportása, Orosz István volt, aki ma is ezen poszton szolgál, ami az elmondandók után méltán kelti majd fel a megrökönyödés jogos érzését.

Már az 1920-as évek elején észrevették bizonyos hangversenyrendező körök, hogy valami nincs rendben a ruhatár körül. A ruhatár, az annakidején kitűnő hangverseny-konjunktúrában mindig zsúfolt volt, pld. a filharmónikus hangversenyek, de más koncertek és előadások alkalmával is, viszont a bevételek, illetőleg az elszámolások ezekben az időkben messze elmaradtak attól az összegtől, amelyeket minden kicsit-hozzáértő várt volna a ruhatár forgalmától. Állítólag negyed-résznyi összeggel sem számoltak el annakidején a ruhatár kezelők évek hosszú során keresztül. Ehhez tudni kell, hogy a Zeneművészeti Főiskolán néhanapjában hat koncertet is tartottak, különösen a konjunktúra éveiben. Igen gyakran előfordult, hogy úgy a kis, mint a nagy-terem egyszerre zsúfolt volt, néha még vasárnap délelőtt is, amikor az emlékezetes filharmónikus-főpróbák igen nagy közönséget vonzottak. A ruhatár jövedelme állítólag egy-egy ilyen zsúfolt háznál és a zsúfoltság akkor egyáltalán nem volt ritka, 1000—1200 P-re rugott, amivel szemben azonban, ahogy információink szólnak, sokszor csak pár száz pengővel számoltak el, a többi Orosz főportás s társai kezén jutott ismeretlen helyre. Megtörtént, hogy egyik-másik alkalmazott felszólt a manipuláció ellen. Ilyenkor az illető renitenskedő villámgyorsan kirugódott. Így történt például Kiss János nevű altisztrel is, ki, ha megszólalhat, sok érdekes és fantasztikunak tűnő dolgot mond — ha mondhat majd — a ruhatár ügyeiről. Hasonlóan járt egy özvegy Buriánné nevű alkalmazott is. Információink szerint a naponta elsikkadt ruhatári összeg néha 5—600 P is volt, de háromszáz mindennap jutott a hűtlen sáfároknak. Majd meglássuk, hová és kinek?

Hasonóan súlyos anomáliák folytak a szénszállításoknál is.

Állítólag sok olyan vagon szenet fizettek ki a Zeneművészeti Főiskolán, melyet le sem szállítottak. Adataink úgy szólnak, hogy a Zeneakadémia szénszükséglete évi 70 vagon szén, vagy 40 vagon kocsz. Ezzel szemben annakidején húsz vagonnal számoltak el. Így ment ez éveken át. E pillanatban csak annyit említünk, hogy a Zeneművészeti Főiskolának két szállítója volt. Ezek közül az egyiket néhány évvel ezelőtt skartba tették: Révész Vilmos, VI., Teréz körút 17. sz. a. nagykereskedőnek át kellett adni a helyet Vermes Sándor

szénnagykereskedő részére, címe IX., Ráday uca 43. Most ez a Vermes nevű szénnagykereskedő uralja a szállításokat. Állítólag igen jó viszonyt ápol a Főiskola altisztjeivel, akik közül a Billik nevűnek egy remek motor-kerékpárt is ajándékozott.

Ezekben az időkben Bugovits Lajos volt a Zene-művészeti Főiskola gondnoka.

Bugovitsnak egy alkalommal súlyos fegyelmi ügye támadt, amelyből altisztjeinek, különösen pedig László nevű gépészének vallomása tisztázta. Ez 1921-ben történt.

Ez ellen a László Lajos nevű gépész ellen súlyos vádak forognak szájról-szájra a Főiskola berkeiben. Ügyeire más alkalommal térünk vissza.

Bugovits gondnoksága alatt voltak panaszok a minisztérium által annakidején utalt élelmiszerek és ruhaneműek hovafoordítását illetően is. Azt mondták egyesek, hogy hűtlenül kezelik ezeket a juttatásokat. Egy ízben Antal Imre nevű altiszt emelt panaszt, de állítólag Orosz főportás és néhai Nagy Ferenc nevű altiszt, kik ezeket a javakat kezelték, elhallgattatták.

Szabálytalanságok folytak a nyári takarításokkal is. Állítólag huszonöt emberrel számoltak el, holott naponta legfeljebb csak tíz embert foglalkoztattak. Ez fejenként annakidején 100 K (ma nyolc pengő) különbözetet jelentett.

Különös, hogy Orosz István, a főportás neve csendül ezekből a dolgokból legtöbbször. Nézzük meg közelebbről ezt az Orosz Istvánt, a Zeneművészeti Főiskola portását.

Ennek az Orosz Istvánnak, úgy mondják, ma nagy vagyona van. Készpénz és ingatlan. Csabdin gyönyörű villája van, négyosztós, fényesen berendezett, óriási gyümölcsössel. Állítólag százezer pengőt ér. Amikor a házszenelőt tartotta, több vendége volt, napokig nagy dárídó folyt. Bugovits gondnok is jelen volt. Azt mondják, hogy Orosz főportás ma is úgy él mint egy gróf. A havi élelmiszer számlája 300 P. 1926-ban nagy beteg volt Orosz István. Ádám professzorral operáltatta meg magát. Az operációért 25 milliót fizetett.

Önkéntelenül felmerül a kérdés, honnan szerezte ez az egyébként is egyszerű, úgyszólván minden képzettség nélküli ember jelentékenynek is mondható vagyont? Honnan szerezte azt a hatalmat, amelyet gyakorol és gyakorol ma is a Zeneművészeti Főiskolán? Tudjuk, hogy az altiszt kar tagjainak élete-halála felett ő döntött és dönt ma is. Megtörtént, hogy 1—1 érdemes altisztet máról-holnapra eltávolított és helyére mást vettetett fel. Így volt többek között a gépészi állásnál is, ahová felesége mosónéjának fiát, az egyszer már említett Billiket hozta be, akit aztán segédportássá avanszáltatott, majd egy ugyancsak főiskolai alkalmazott nőt vettetett el vele feleségül. Sőt a kultuskormány költségére Billik még a Technológiát is elvégezte. Ma ez a Billik a Főiskola gépésze. Mindezt Orosz, a mindenható portás pártfogása szerezte meg

Felsorolunk három altisztet, akiket Orosz István főportás dobott ki a főiskoláról, amiért megpróbáltak a panamák ellen felszólalni. Igen fontos lesz majd ennek a három altisztnek a valomása. Ezek:

Saláth József, aki most az Iparcsarnokban szogál, Szemethy István, a kultuszminisztérium altisztje és Rábel István,

aki azonban, amikor kitették nagy lármát csapott, mire azzal csillapították le, hogy a feleségét betették a ruhatárba. Ma is ott van.

Ismételjük tehát a kérdést, honnan szerezte nagy vagyont Orosz István, a Zeneakadémia portása?

*

1927-ben, úgy látszott fordul a helyzet.

Ekkor Moravcsik nyugalmabonult és helyébe Meszlényi min. tan. került titkárnak. Meszlényi nagy ellenszenvvel figyelte Bugovits működését. Rövidesen kényszerítette is a gondnokot nyugalmába vonulásra. Helyébe Medrey Ferenc o. tan. nevezték ki gondnoknak.

Röviddel ezután egész váratlanul Meszlényi titkár is nyugalmába vonult.

*

Visszatérünk még egyszer Orosz portásra.

Állítólag az ő kezén sok, a koncertek alkalmával otffejtett tárgy maradt visszaadatlan.

Ugyancsak kifogásolták annak idején az asztalos műhely működését is. A műhely ugyanis nagyon élénken dolgozott Bugovits gondnok részére, amit egy ízben az intézetet meglátogató Frissfeld Tivadar min. főszámtanácsos is kifogásolt.

Bugovits gondnok egyízben alaposan lehodott egy altisztet, mert nem akart Vermes szénszállítótól jutalmat elfogadni. Ez az altiszt — főgépészi minőségben — vissza akarta ugyanis utasítani Vermes szénszállítónak azt az ajánlatát, hogy írjon alá olyan szállítójegyeket, amelyekre effektív szállítás nem történt. Bugovits gondnok később szinte kényszerítette ezt a gépészt is ilyen műveletre, azzal a fenyegetéssel, amelyet előtte a Vermes szénszállító is megismételt, hogy különben rossz sora lesz. A gépész, akit később rövid úton elbocsájtottak, több ízben is kapott ilyen szíveségért „jutalmat“ Vermes szénnagykereskedőtől.

Bugovits gondnok egyízben parancsot adott ugyanennek a gépésznek a tanterem ajtainak megolajozására, egyben felszólította, hogy munkájáért majd nyujtsa be a számlát. A gépész nagyot nézett és megkérdezte Bugovitsot, hogy ez külön munka-e? amiért néki külön díjat lehet felszámítania? A gondnok dühösen utasította a parancs végrehajtására, majd amikor tényleg előállott és kérdezte a gondnokot, szabad-e néki az ajtó megkenéséért 10 P-t felszámítani, Bugovits ráparancsolt, hogy 80 P-ről állítson ki nyugtát. Annyit is kapott. Hasonlóan súlyos visszaesés történhetett 1925-ben is a fűtőtestek javításánál. Ebben az évben ilyen célra pályázatot hirdetett a főiskola gondnoksága. A pályázatra 10—15 millió koronás ajánlatok mellett ifj. Fort Oszkár mérnök ajánlata is szerepelt. Az előbb em-

**Gyerünk
az Angol Parkba**

lített árakkal szemben *Fort Oszkár*, aki tudomásunk szerint az egyik főiskolai funkcionárius testi-lelki jóbarátja, 60 millió koronás ajánlatot nyújtott be. Érdekes, hogy az árak ilyen ellentéte dacára *Fort Oszkár* kapta meg a munkálatokat. Ebből azonban különös benyomódalom támadt a főntebb említett gépész és Bugovits gondnok között. A gépész, akinek munkakörének megfelelően, a javítási munkákat kellett ellenőriznie, kifogásolta *Fort Oszkár* kalkulációit. Szólt Moravcsiknak, ami miatt Bugovits vont a felelősségre és majdnem a tettlegességig fajuló veszekedés lett a dologból. Később Bugovits behívatta a gépészt és a fűtőtestek javítása körüli ténykedéséért 4 millió koronát utalt ki neki. A gépész nem akarta átvenni az összeget, de Bugovits azzal nyugtatta meg, hogy „ez már bele van kalkulálva!” Ez a *Fort Oszkár* ma is ügyszólván minden műszaki munka szállítója a Zeneművészeti Főiskolán.

Roppant érdekes az ú. n. „orgona-játszó-asztalka” platina-esete is. Ebbe az asztalkába másfél kiló platina volt beépítve. Ez a platina szórén-szálán eltűnt. Fél kiló platina hatalmas értéket jelent! Kérdés, tud-e erről a kultúzkormányzat. Általában mit tud mindezekről a dolgokról a kultúzkormányzat?

Mit hajlandó tenni avégből, hogy ezek a bűnök kellő megtorlást nyerjenek és lehetőleg megtérüljön a kár, amelyet csak hozzávetőlegesen több százezer pengőre becslünk a rendelkezésünkre álló adatok alapján.

Tudjuk, hogy ma teljes rend van a Zeneművészeti Főiskolán. De még néhány évvel ezelőtt a legsúlyosabb visszaélések folytak és annak egyik-másik főbűnöse ma is ott éli világát a főiskola falai között.

Az intézet nagy multja és nagy jövője érdekében erélyes vizsgálatot és példátadó megtorlást követelünk.

Itt az IOKSZ, hol az IOKSZ?

Sikerült a méla elhallgatás révén a nagyközönséget az *Iparosok Országos Központi Szövetkezetének* múltbéli ügyei fölött napirendre téríteni. Elveszett egy csomó millió P, de a garázda gazdálkodás bűnösei a *Grünwaldok* és társai bántatlanul élnek tovább ú. n. úri életüket. Pedig ezek az emberek juttatták a nagyjelentőségű szövetkezetet oda, hogy súlyos válságot kellett kresztülizzadnia, ezeknek az embereknek gonosz és buta üzletei okozták azt, hogy a szanalási akció során egész sereg derék tisztviselő állását veszítette. Mindez már tavalyi hó! Szerencse, hogy íme, mégis, mindezek dacára itt az IOKSZ.

Igen, de ha itt van, mint ahogy kétségen kívül itt van még mindig impozáns terjedelmű szervezetével, mégis

hol van hát az IOKSZ a kisiparosságot illetően,

hol található azok a törekvések, amelyek a multtal ellentétesen mutathatnák a kítűzött célok felé való őszinte haladást, de legalább is a haladni — akarást?

Általános az elégedetlenség mondjuk így: per ma az IOKSZ működésével szemben.

Minden kisiparos szem most az új elnökön függ. Tőle várják egy új, olyan egészséges szellem meghonosítását, amely az intézetet arra a vágányra viszi, amiért alkották és amelyek a kisipari állomásokra futnak be.

A sajtó kötelessége tolla alá venni az „ioksz” munkát. Hazafias feladat ez, mert a kisemberek megsegítése érdekében való.

Kukoricaföld a Király-uccában

A szomorúan, gheftőszerűen sötét és gyanus tisztaságú *Dob-street*nél nyílik az a hatalmas átjáró ház, amelynek másik főkapuja a Király uccára önti az állandóan jelentékeny számú átkelő közönséget. A régi Pest egyik érdekes maradáka ez a bérpalota. Rengeteg lakásában rengeteg ember húzódik meg, hiszen a Király uccának ezt a részét különösen a háború alatt ide-özönlött „keletiek” választották szívesen lakásul. Sötét kis udvarok, számszerint vagy 7, szakítják darabokra a hatalmas épületet, olyan lakások vannak ezekben a piszkos falú házrészekben, amelyek talán sohasem látják napot. Fénytelen, komor, a világosságot kedvelő ember számára hátborzongató épület ez a nagy átjáró-monstrum.

És ebbe a kietlenségbe, ahol az egymás mellett sorakozó boltok — mert az udvarokban üzlet-üzlet mellett — sem hoznak semmi szint, mégis belopta magát a romantika.

Nem szerelmi idill, vagy történelmi személy a hőse ennek a romantikának.

Csupán egy darabka kukoricás, egy miniatűr kukoricaföld, amelyet olyan oleander-facserépben ültetett és ápol a ház egyik elkeseredett lakója, aki szép és végleg elvesztett vidéki napfényét, a zöld mezőket, a susogó erdők illatát, a méhcsongást, a hazatérő nyáj kolompját szeretné pótolni vele.

Összesen talán 10 kukoricaszár sincs a cserépben, de a gondos ápolás mellett, amely az ideai aszályt a Király ucca eme részén teljesen ismeretlenné tette, szép magasra szöktek, még virágot is hoztak, már olyan kukoricavirágot, kalászosat és nincs kizárva, hogy cső is lesz a szárazon.

Saját termésű kukoricát fog enni a Király ucca nekibúsult kisgazdája, akinek az izes-színes magyar termőtalaj iránti visszavágyódását osztom én is, szegény Pesthez ragadt földszerelmes-ember, akinek számára a mező-erdő-madárdal-hiányt legfeljebb néhány kaktusz és gyérlevelű fikusz próbálja a rabicfalak közé visszalopni.

Wolfnerék és a Baross Szövetség

között, mint megírtuk és megírták, éles harc kezdődött, amelyet a *Baross Szövetség* azért indított, hogy a bőrkisiparosságot a gyár túlzó terjeszkedése elől mentse. Különösen a közszállításokra vonatkozik ez, ahol évek hosszú során keresztül az volt a helyzet, hogy *Wolfnerék* miatt nem jutott levegőhöz a kisiparostársadalom.

Bizonyos közszállítási szerződések most lejárnak és a *Baross Szövetség* ezt az alkalmat használja fel akciójának erőteljes keresztülvitelére.

Vevőközönségi szemmel nézve a dolgokat, bennünket csak az a kérdés érdekel, miért olyan nagy a drágaság ezen a téren is?

Erre adott egyetlen mondatban feleletet nekünk a bőripari élet egyik jelese — főv. biz. tag —, amikor a következőket mondotta:

„A bőripiacot *Wolfnerék* árai uralják és ennek következményeit úgy a közszállítási, mint a magánvásárlási vonatkozásokban is mindaddig érezni fogják, amíg ez az árpolitika irányt nem változtat, avagy le nem török”.

Kedves Szerkesztőm,

bizonyára szintén bizonyos agodalommal teszi fel önmagának a kérdést lapböngészés közben: *hol késik a Nemzeti Színház programja?* Most már valóban a legaprólékosabban tájékoztatva vagyunk a Nemzeti technikai előkészületeiről, bérleti sikereiről, csupán a programját nem ismeri még senki. *Találgatnak a szak-körök és kíváncsiskodik a színházba járó közönség.* Ismerjük a scenikust, tudunk egy dramaturgról, hallottunk két titkárról, az új játékmesterről, sugókról, kórusvezetőről, táncmesterről, — *de hol az író?*, akinek a kedvéért annakidején megszületett az, *amit ma színháznak hívunk?!* Mert az ókor ápolása nem lehet *kizárólagos* programja a Nemzeti Színháznak. Az ókor ápolását eddig is kötelességeinek tartotta minden kormányzója a Nemzeti Színháznak. Ez se nem új, se nem program. Ez kötelesség. A Nemzeti Színház igazgatója mindenkor programot adott eddig és *fokozottan* programot kell adnia most, amikor a programtalanság miatt tartották szükségesnek — *igen helyesen* — az át-szervezését. Követeljük tehát a programot, amelynek *ismeretében megnyugvással vesszük tudomásul azt az át-szervezést, amelyet egyébként, helyeselnénk.* Követeljük a programot, mert nem szeretnénk, ha a Nemzeti Színház reformálása csak *külsőségekben* nyilvánulna és *ennél a pontnál aztán nem is jutna tovább!* A szerződtekétek sem egednek következtetni programra, legfeljebb — épen mert mind a kivénült stílus művelői — rosszindulatú találgatásokra. Tehát? = Programm kell! De nemcsak *darabok* felsorolása, hanem általános, könnyen érthető, átfogó művészi hitvallás. Nem a mult magyarázása, (ezt már meglehetősen ismerjük) — hanem egyéni elgondolás esztendő, vagy két esztendő tevékenységéről. És *magyar darabokról.* Szóval: programról!... Programm! Programm!

... Csak azért szólunk mindezekről, mert a Nemzeti Színház a mienk! Balogh Pistái és Benedek Kálmáné és minden magyaré, akik most már nagyon szeretnék, ha végre egyszer a magyar Nemzeti Színház kivágná a rezet!

... Mert csak meszeléssel azért ma már nem lehet...

**

A Magyar Színház remek tálalásába egy kis ecet csöpent. a *Pityu*. Nem sokkal job lett volna, a *jezsuita darab?* Bizony sokkal job lett volna. Érdekes, ha a kiváló Hevesi és a remek kis Bródy végre érdekes és értékes programot adnak, valaki mindig elrontja. Hogy? És ki? Vagy kik? Csak nem Marton Sándor? Nem hiszük. De akkor ki?

Bródynak volt már a szezonra egészen kitűnő elgondolása. Fokozatosan modernizáló, mondjuk így: közönséggyűjtő, törzsközönségsgozkító programja. Miért savanyítják be azt láthatatlan kezek?

A Magyar Színháznak tavaly az volt a hibája, hogy nem volt egységes iránya. Ezért nem volt közönsége sem. Hol operette, hol dráma, hol egy álmodern giccs, hol egy külföldi vígjáték

Rosszul válogatott menüi: elrontotta a gyomrát a közönség

Most úgy, ahogy kezdett kialakulni egy rendes menü. Erre jött a *Pityu* előételnek. Megjósoljuk: vagy a *Pityu* bukik nagyot, (ami valószínű), vagy az *utána következő darab. Még akkor is, ha remekmű.*

A Magyar Színház egyike a legkitűnőbb drámai színházunknak. Akusztikája, színpada elsőrangú. Közönsége a Sasfiók, Peer-Gint idejében nevelődött. Legjobb közönsége volt. Miért nem csalják vissza? Ezt a közönséget?

Annak még pénze is van.

Mert az operettet és franciás vígjátékot, vagy a prózában írt operettet kedvelő közönségnek már régen nincs pénze. (*Király, Fővárosi-Operette, Royal Orfeum stb stb.*)

Istenkém, olyan nehéz erről meggyőzni az urakat? Vagy nincs ma *modern* író?

Adjanak csak elő egy *modern*, (de valóban modern darabot, majd meglátják, hogy mennyi friss erő jelentkezik alázatosan az igazgatói irodában. (Talán épen ettől félnek azok a *tanácsadók*, akik az „új”-hoz nem értenek, a régít úgy-ahogy megírják és kihozzák Bródy-Wertheimer révén. Miért ne, ha azok engedik?!)

Pityu nem tipp.

Olivér nem jós-professzor.

Csak ismeri azt a közönséget, amely az idén irányítani fogja a színházakat!

**

Hát a Kamaraszínház aztán alaposan bevásárolt. Édes-aranyos az a konzervatív, mult századi elgondolás, ahogy összekapkodja műsorát. Csuda bájos. A 120-as tempó cuclijából annyi tejet szívtak, hogy most duzzadt kis mellekkel elsétáltak a maguk kis sétányaira, mint Rudyard Kipling pöffeszkedő macskája.

Jóhízemű derék ember az igazgató.

Tehetséges a társulat.

A színház azonban olyan tehertétellel indul, amivel nehezen éri el a tavaszt. A tehertétel: a *vezérkar*. Nehogy tévedés essék: *kizárólag művészi szempontból kifogásoljuk!*

Kívánjuk a társulatnak, hogy mi tévedjünk! (Sok

léghajó, ha süllyed: kidobja a terheket és újra emelkedik).

A műsora egyelőre: *korszerűtlen*.

A Vígszínház — Pesti Színház nagyszerű taktikával indítja a szezont. Őszinték leszünk: nagy sikereket jósolunk. Műsora inkább tendál a modern irány felé, mint a régi iskola felé. Úgyesen kever. Neveli a közönségét! Sőt! Frissíti, szélesíti. Csak gratulálhatunk!

A Belvárosról még nem igen írhatunk, mert ott egyelőre nem alakult ki a szezón. *Bárdos óvatos. Lehet, hogy ő lesz a legmodernebb.* Ha kiszimatolta a közönséget, nála nem probléma átnyergelni. Társulata rugalmas.

Majd, ha úgy látja, hogy kell a modern és az irodalom: másnap már csinálja. Ezt azonban nem minden színház tudja utána csinálni!

Ehhez: fürgé, hajlékony színház kell és fiatal, lelkes törzstársulat.

Király: egyelőre kapkodás.

Teddy?

Szó sincs róla!

Felelősséggel:

Olivér.

Buschék afférja a hadirokkantakkal

Hogy milyen művészi élvezetet nyújtott a *Busch*-cirkusz fővárosunk közönségének, azt már a legilletékesebb fórum, a t. c. publikum eldöntötte.

A sokszor kifogásolt nívón kívül ezer egyéb baj is volt a cirkusszal. Ezek között nem utolsó a hadirokkantakkal való bánásmódja, amire megjegyezzük, hogy például Olaszországban semmiféle szórakozóhely nem kap addig játszási engedélyt, amíg alkalmazottai között nincs meg az előírt létszámú hadirokkant. Mondani valóink elejére tehát már most felvetjük a kérdést, miért nincs nálunk is ez így? A magyarság ontott annyi vért a világháborúban, mint más nemzet, rokkantja is van tehát sajnos fölös számmal és nagyon tragikus, hogy annyi szép szólam dacára még mindig olyan nagy az indolencia sorsuk iránt. Ezért kívánczok nyilvánosságra a *Busch*-cirkusz hadirokkant-afférja, amelynél bizonyos fokú felelősséget azoknak a közegeknek is kell viselniök, akik az engedélyadásnál az 1933. évi VII. t. c. 27. §-ának első bekezdését és ugyane törvény végrehajtási utasításának 220. §. F. pontjára nem voltak kellő figyelemmel.

Amikor a *Busch*-cirkusz kapuit megnyitotta, a HONsz kerületi csoportja nagyon udvariasan kérte hús hadirokkant alkalmazását. A cirkusz igazgatósága a kérelemre még csak nem is reagált. Ujabb átirat ment, amire hosszas huza-vona után két hadigondozottat behívtak a cirkuszhoz, de olyan munkakört akartak nekik adni, aminek betöltésére nem vállalkozhattak. Erre a cirkusz minden további hadirokkant-alkalmazást megszüntetett. A HONsz többször interveniált, ám a *Busch*-cirkusz mindent elutasított.

Ezekután a HONsz feljelentette az illetékeseknél a cirkusz igazgatóságát. A feljelentést

szigorú és minden vonatkozásában megértő vizsgálat követte. A jegyzőkönyvek a főkapitányságon fekszenek. Az említett törvény nagyon szigorú büntetést ír elő ilyen esetekben. De a súlyos büntetésnél is erőteljesebb módón kell a magyar közönségnek megleckéztetni a *Busch*-cirkusz törvényeinket fitymáló magatartását. A közönyt közönnyel kell viszo-

nozni.

Nyakunkon Teddy!

Nem tudjuk, hol jártak-keltek a túlmeleg nyárbán azok az illetékesek, akiknek hivatása az örökös a magyar színházak színvonala felett. Sokat strandoltak tálán és az a bizonyos strand-homok-betegség kínozta őket, avagy más terelte el úgyesen különben mindig helyes judiciumuk irányát, nem kutatom, amikor a ténnyel számolok:

itt van Teddy,

itt fészkel már, sőt itt fészkelődik és mint a kitűnően értesült bizalmas Pálok, Péterek, sőt Pisták mondják és írják, máris tűzzel-vassal szervezi saját külön világ — egyéni és művésznézetének megfelelően a kezébe kaparintott színházat.

Fenti bevezető kifakadásunkra pedig nehogy azt mondják az illetékesek, hogy „kérem, a színház, különösen pedig a szóbanforgó, merőben egyéni vállalkozás!“ Egy színház sohasem lehet 100 százalékban egyéni elgondolások kényének alávetett „művészi“ vállalkozás (anyagi lehet), mint ahogy az iskola sem taníthat mondjuk az igazgatója saját, külön koncepciója szerint, hanem, legalább a megfelelő mértékben a közönség nemzeti és erkölcsi mikéntiségéhez kell igazodnia azzal a nevelő célzattal, amelyre hivatása kötelezi. Még a legalacsonyabb rendű szórakozásoknál is érvényesül valamilyen mértékben és formában ez a szempont. *Teddy* kezébe azonban a főváros egyik igen komolyan vett színházi objektuma került. Jogos aggodalommal látja ezt mindenki, akinek szívében fekszik nemcsak színházi kultúránk, hanem színészeink existenciájának sorsa is. Sem az egyik, sem a másik iránt nem bír érzékkel ez a tőlünk minden ízében idegen színház-kalmár. Igaz, a saját pénzéről van szó. De, amint fejtegettük, a színház dolgát nem lehet csak ezen a szemüvegen keresztül nézegetni. Kérdés, a dolgok mai állapotában mit lehet tenni a „*teddyzmus*“ ellen. Most már majdnem semmit. Csak egyet. A józan közönség ignorálását akkor, ha morálja ellen követ el majd merényletet a „*teddyzmus*“. Ez viszont magától jön majd.

Csupán azt nem értjük, hogyan adhatta oda olyan könnyen beleegyező, talán helyesebben véleményező szavát a *Színészszövetség*?!
Az ügyek későbbi során ez is kiderül majd.

Gangster állapotok a Wesselényi-uccában

Néhány hónap óta az Erzsébet-körút ama járókelői, akiket estefelé a Wesselényi u. tájékán visz útjuk, megdöbbenve állapítják meg, hogy ezen a környéken újabban óriási lendületet vett az ú. n. „pillangó-forgalom“. Ezt a tényt nemcsak az bizonyítja, hogy a szomorú foglalkozást űző nők eddig még sohasem láttott tömegekben rajzanak ezen a környéken, teszik bi-

zonytalanná a járást-kelest, lehetetlenné a környék kávéháza- és vendéglőiben való nyugodt tartózkodást, hanem az is, hogy úgyszólván óráról-órára botrányos verekedések zavarják ennek a polgári vidéknek eddig nyugodt hangulatát. Nemcsak a késő esti és éjszakai órákban, hanem már kora délután is ilyen a helyzet a Wesselényi uccában és annak környékén. Az itt lakó polgárok és a nagyközönség elmaradásától féltő iparosok és kereskedők már feljajdultak emiatt. Panaszuk ott fekszik a VII. kerületi előljáróságban, de intézkedés mindmáig nem történt.

Valóságos szervezett alvilági élet fejlődött itt ki. Az ucca hölgyei természetesen magukkal hozták egész udvartartásukat is. A kétes egzisztenciák, a kitarított betörők és hasonló társaik ott tanyáznak a tájék vendéglőiben. Különösen a Kertész ucca sarkán lévő Fischer-vendéglőt favorizálják. Egyik-másik ilyen selyemfiúnak három-négy hölgye is van, akik hűségesen hordják a pénzt főnöküknek. A főnök pedig egész nap a kocsmában ül, iszik és kártyázik. Van olyan „pasa“, aki ellenőrt tart a „hölgyek“ munkájának állandó szemmel tartására. Az ellenőr napi két-három pengőért pontos munkát végez. Jaj annak a nőnek, aki nem számol el lelkiismeretesen a keresettel. Ilyenkor az ellen-

őr referál a kocsmában ülő vezérnek, aki azután alaposan megfegyelmezi a renitens nőt. A fegyelmezés persze hatalmas verekedésben nyilvánul és ezek a botrányok teszik elviselhetetlenné a Wesselényi ucca levegőjét. Az alvilág emberei már jól ismerik ezt a tájékat. Tudják, hogy itt baráti kezek működnek. A börtönből kikerülő, éhes és lerongyolódott „haver“ erre veszi útját, itt kap segítséget, kölcsönpénzt, ruhát, sőt — és ez a legfontosabb! — nőt is. Megtörténik, hogy az egyik vezér úgy segít a börtönből kikerült bajtársan, hogy egyik nőjét kölcsönadja, vagy eladja neki.

Elég talán, ha annyit mondunk, hogy iskola is van a Wesselényi ucca torkolatához közel.

Csodálatos, hogy ezek a nők milyen gyorsan bújnak ki minden büntetés alól. Ugy mondják, hogy kitűnő összeköttetésekkel rendelkező ügyvédek vannak, akiket nagyon jól megfizetnek. Így lehetséges aztán, hogy a botrányos részegség, vagy más miatt lefogott „hölgy“ egész rövid időn belül megint ott látható a sétatroncon.

Itt az ideje, hogy a hatóságok belenézzenek a Wesselényi ucca gyomrába, mielőtt a dolgok gyógyíthatatlanul elfajulhatnak.

Legkedvesebb emlékem a Szent István-hérről a 4969-es
Beszkárt kalauz,

akit hosszú köruti villamoskocsikázás alatt volt alkalmam és örömmel megfigyelni.

Látszik rajta, hogy a pesti talajból sarjadt. Zsúfolt villamosában páratlan ügyességgel osztotta a jegyeket és emellett ezer kérdésszóra felelt, mert mivel a kocsis tele volt vidékivel, a legjelentetlenebb kérdések röptek felé. Volt, aki azt kérdezte, hol vehet legolcsóbban rádiót, és ő erre is megfelelt. Közben pontosan és udvariasan megmagyarázta egy vidéki nőnek, hogy a Teréz körút 3. a Király ucca felé esik, tehát „most mellőztassék leszállni“. Két vidéki hölgyet a Hernád ucca fekvése felől oktatott ki és azt is megmagyarázta nekik, melyik villamossal menjenek majd a Keletitől az Új Szent János kórházba. Közben kibékített két összezdülő atyafit, leszállani segített egy töpördött anyókat és felszállani egy béna hadfit.

Bár minden Beszkárt-kalauz ilyen lenne. Mert, sajnos, nem mindet sikerült ilyenre faragni. Lássunk egy másikat.

Az 554-eset.

Loholva igyekszik a Nyugati előtti megállóhoz egy házas pár. Éjjel egy óra mulott és a tábla szerint még egyetlen 7-es van hátra, amely már jön is. A háaspár kisszakasszal akar utazni, de a kisszakasz-kocsi tömött. Ott nem fér föl már senki. A férfi odaszól az indító kalauznak (az 554-esnek): „várjon kérem, felszállunk a második kocsira!“ — és szaladnak. De a kalauz ideges, sipol, indít, a vonat elmegy, a pár ottragad. A férfit előnti a düh. Taxit keres és kap, bevágja magát és hajrá, a kocsi után. A Teréz körútnál utóléri. Felszól a kalauznak és kérdőre vonja. A kalauz legyint, röhög, vállat von.

Mekkora a különbség a 4969-es és az 554-es között?

Vajon melyikük használ többet a vállalatának?

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

LUKÁTS ELEMÉR

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

VII. Károly körút 5. V. 5. — Telefon: 34-9-23.

Előfizetési ár egy évre (kiadványainkkal együtt) 40.— P.

Póstatakarékpénztári csekkszám: 34.255.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

Színházi érdeklődő. 1. dr. Bálint Pál, 2. dr. Rákosi Tibor, 3. 1935. áprilisban. 4. Akácfa u. 4. 5. Mozi. 6. Ügyvéd is. 7. Feketének. — Vállalkozás. Egészen jelentéktelennek tudjuk, bár igazgatóságában ú. n. „nagy“ nevek is előfordulnak. Ezt persze felelősség nélkül Tessék szakszerű információkat beszerezni. Különben levélben bővebben. — Debreceni bankár. Ugy hallottuk, hogy az ősszel ismét szőnyegre akarják hozni az egyszer már megfeneklett fúziót. Azt remélik, hogy a megváltozott helyzet kedvez ennek a kérdésnek. No, majd eldől — a vállalatnál. — Lajtörja, Ujpest. Éveken keresztül harsogtuk, hogy baj van „ott ahol az Ister véze züg“. Kedves hogy összegyűjtötte példányainkat, bizony legszívesebben elkérnők őket, mert nekünk ezekből egy sincs. Üdvözet. — 135-ös modern ember. Erről a közgazdasági „vezérfiről“ szinte nyílt titok az, amit Ön levelében állít. Ugyan még nem írták meg, de engedje meg: mi sem vállalkozunk reá. Nehogy beleessünk az általánosító rosszindulatba, amely ma olyan nagyképpel ordítja, hogy „személyi ügyeket túr fel“. Pedig tessék elhinni, nagyobb bűn a szóbanforgó „személyi“ ügyek fölötti elhallgatás, mint a megírásuk. Így — legalább is viszonylag — ártok vele a köznek, hiszen szemérmetlenül csinálja tovább, ha megírná valaki, talán behúzná — a karmait! Forduljon tehát másfelé. Egyébként szívesen látjuk. — Vitéz D., Kispeszt. Undorító! Önnel érzünk. Köszönet és üdvözet. — Filmszalag. Nagy csata leend! Talán ilyen sorrendben: Gerő, Ufa, Metro? — na, alig hisszük! — Többeknek: helyszüke miatt a jövő számban, részint pedig levélben válaszolunk, amiért, ha később, elnézést remélünk.